

CETINJE POD SNIJEGOM

Do crnogorske Prijestonice uspjeli smo da dođemo polovinom januara 2002. godine, jer su noć prije crnogorski putari prestali da štrajkuju i očistili su kolovoz od snijega. Već na samom ulazu male sniježne barikade, a do prvog odredišta, Radio Cetinja, ipak smo morali pješke. Umjesto uz stepenice, uspinjemo se uz malu sniježnu padinu, a vraćamo klizajući, držeći se za metalnu ogradu. Na 90,3 Mhz koleginica Marina Šofranac u emisiji „Moj grad“. „Danas će grad biti snabdjeven vodom u vremenu od 18 do 21 sat, dakle u večernjim časovima. Do uspostavljanja regularnog režima u dopremi vode, očekuje se otežano vodosnabdijevanje uz svakodnevne restrikcije.“

Cetinjani su tih dana vodu imali samo u jutarnjem i večernjem terminu, po 3 sata, struje – koliko i ostala Crna Gora (uz restrikcije), telefoni su funkcionisali bez problema, gradska apoteka je dobila neke od najtraženijih lijekova. Na Cetinju dan ranije nije bilo novorođenih beba. To su bile neke od vijesti u pregledu najvažnijih gradskih aktuelnosti, koje su se emitovale na radiju 3 puta na dan. Radio Cetinje reemitovao je 5 informativnih emisija i sa slušaocima je bio od 08.15 do 21.30. Tih dana, pored brojnih drugih problema, radiju je prijetilo isključenje sa elektro mreže zbog neizmirenih računa. U razgovoru sa kolegama iz radija saznajemo što sve Cetinjani još mogu da slušaju: „Kutak za roditelje“, „Laki pingvini“, „In touch“, „Moja priča“, „Viva la musica“, „Avantura moje duše“, „Maska“, „Razglednica prošlosti“...

Kolega iz Radio Cetinja Ilija Subotić, pomogao nam je da pronađemo književnika Pavla Đonovića, s kojim se sriječemo u kafani „Katunjanka“.

- Evo danas sam poslije Nove godine drugi put iskočio. Ne može se niđe od leda, od snijega koji se zaledio, ne čisti se da je Bog – ništa. Davno je to bilo, kad je ovdje bio stari Meša Karailo, sa dva konja i jednom saonicom, i mogao si šetati svim cetinjskim ulicama, a svi trotoari fino očišćeni, svaki vlasnik bi to očistio. Sad, i pored sve ove tehnike i mehanizacije, ne možeš iz kuće nako da glavu slomiš. Evo, ja sam jedne galoše izvadio koje sam prije 40 godina kupio, ne klizaju se i da mi se ne skvase noge. Danas nemaš više takve obuće, no sve nekakve moderne s kojima glavu slomiš, ako iskočiš dva metra iz kuće. Kako provodimo vrijeme, kad pitaš mene, meni su godine, ja sam više otpisani što ono vele, mi provodimo jedino uz kakvu furunu ako imamo drva. Ako nemamo, restrikcija je i nema svijetla, pa nemaš ni tu da se zgriješ, i onda se zamotaš u kakvu dekicu i tako eto provodiš dane, da imaš bar svijetla pa bi nešto čitao, nama koji smo navikli da čitamo – tako bi nam prolazio dan, a ovako ne možeš ni da čitaš i onda blenaviš u mrak, u onaj plafon, dokle ne dođe kroz tri četiri sata svijetlo, pa onda uzmeš nešto prelistaš...A opet, ako uzmeš ove novine vidiš samo se svađaju ovi glavari i to, neka se posvađaju ali neka nama daju, brate, da vidimo o čemu se to radi, da možemo to pročitati, ili neka se saglase pa da nama bude dobro ka' njima, veli književnik Pavle Đonović.

Razgovoru s Pavlom vrtićemo se kasnije...Ilija Subotić, naš mladi kolega sa Radio Cetinja koji je tada bio još srednjoškolac, podsjeća nas da je raspust, tako da studente glume koji nijesu odavde ne možemo sresti, ali nas upoznaje sa svojim drugom Zoranom Vujovićem, Cetinjaninom, tada studentom druge godine glume u klasi profesora Bora Stjepanovića, kojeg pitamo kako provodi dane u Cetinju pod snijegom.

-Kako sam sad završio treći semestar, bavim se zadacima koji su nam dati za početak 4. semestra. A inače, kako je sada pao veliki snijeg, povrate mi se neki djetinji osjećaji. Nekako nas uvijek iznenadi. Prije Nove godine ga uvijek očekujete, a poslije Nove nekako iznenada bude i onda vas svakako obraduje i šta znam, i dok sam bio dijete, izađem, grudvam se.

Često pogled i kameru usmjerimo ka cetinjskim balkonima i prozorima. Žitelji Prijestonice sklonjeni od kiše, gledaju na ulicu i ljude koji se snalaze po snijegu i blatu. Nama zanimljiv detalj je pršut koji visi i tako se suši na balkonu. Komunalci koje sriječemo, uvjeravaju nas da su neprestano na terenu, te da su čiste sve glavne saobraćajnice, iako neprestano pada snijeg, ali kako nastavljamo dalje, vidimo da je i dalje teško prohodno. Posjećujemo tada popularan lokal „Yellow Moon“, koji je poluprazan u toku raspusta. Anketu sa građanima začini poneki primjer autentičnog cetinjskog humora. Tih dana ni pozorište nije radilo, a ni Nova 2002. nije dočekana na Studentskom trgu zbog lošeg vremena.

Još malo o Cetinju riječima književnika, kojeg pitamo kad je Prijestonica najinspirativnija za umjetnike, pošto za snježnu zimu ne možemo reći da jeste...

-A znate što, i ovaj period je nekad bio. Evo baš danas ako ste gledali ovaj vaš „Kalendar“ na TV, prije 100 i kusur godina onaj poznati planinar koji je prošao skijama kroz Crnu Goru (Kapetan Angel, prim.aut.) pisao je o njenim ljepotama, učeći Crnogorce da skijaju. I on je doživljavao tada mnoge inspirativne trenutke kroz Crnu Goru i Cetinje, Katunsku našu nahiju, mada sad imaju klizališta i ova izletišta na poznatijim planinama đe je to kultivisano, đe je to fino, idu ljudi sa primorja na uživanje. I

Cetinje je bilo inspirativno, pogotovo ovdje sad, napravili su na Gradskom trgu jednu jelku koja je kao strašilo. Ja ne znam zašto su je postavljali tu. A najljepše su jelke bile kad padne snijeg pa je drveće cetinjsko fino pod snijegom, to su bile najljepše razglednice na svijetu koje su se mogle slikati, koje su čak i išle u inostranstvo. Danas taj snijeg i kad se zadrži na tom drveću koje bi bilo fino snimiti, njegove grane lomi, jer nema više ko da ga otrese, a oteža onaj snijeg... Inspirativno je možda za one ljude koji dolaze ovdje jedino u baš pravo vrijeme – jun, jul mjesec, kad lipe procvjetaju, onda se svi oduševljavaju. Mene je jednom, sjećam se, jedna ruska delegacija kad smo šetali ulicom naveče, pitala - Gdje se ovdje nalazi tvornica parfema? Ja im ovdje prije toga pokazivao da je ovdje tvornica frižidera za zaleđivanje koji nam zimi ne trebaju ništa, da je to „Obod“, a oni kažu – gdje je tvornica parfema, ja kažem – pogledajte gore, a ono – rascvjetale lipe, pa zamirisao cio grad! E, to je nekad bila inspiracija za stvaraoce i za posjetioce sve, i danas je ostala, ali ovo je sad bogami zlo, a ipak, to bi se moglo po mom mišljenju rješavati...mada je i ovo lijepo kad npr. sa prozora, iz utopljene sobe posmatrate sniježne ulice, zasnježene rukosade, drveća, kuće, nasmiješ se nekome ko se prevrne na ulici s leda, sve to ima svoje draži, ali to su i gorke inspiracije.

Nakon svega dva sata boravka punih srdačnih susreta i ugodnih razgovora, napuštamo sniježnu Prijestonicu u kojoj se temperatura, sa prvim mrakom spušta ispod nule, a snijeg zamjenjuje kiša. Pomišljamo na to da ni sutradan stanovnici iz Katunske nahije neće moći zbog sniježnih nameta do Prijestonice, dok putari ne dobiju što traže.

2002.